

**KOOPTASYON UYGULAMASINDA
YENİ BİR PERSPEKTİF MÜMKÜN MÜ?
(TTK m. 363/1’de Öngörüldüğü Haliyle Kooptasyon)*
(IS IT TIME FOR A NEW APPROACH IN THE COOPTATION PRACTICE?)
(Cooptation as it is foreseen in Art. 363/1 of the TCC))**

Yard. Doç. Dr./Asst. Prof. Dr. Koray Demir**

ÖZ

Kooptasyon, tüzel kişinin organlarını oluşturan üyelerin yine bu organ üyelerince seçilebilmesi imkanını ifade eder. Anonim şirketler özelinde kooptasyon TTK m. 363/1 hükmü içerisinde ve boşalan yönetim kurulu üyeliklerinin yine kurul tarafından doldurulabilmesi anlamında öngörülmüştür. Türk Hukuku’nda kooptasyon müessesesi şimdiye kadar sınırlı bir biçimde kabul görebilmiş, anonim şirketin organsız kalmasını engellemeye değil de, şirket yönetim kurulunun tam sayı ile faaliyette bulunabilmesine yönelik bir kurum olarak anlaşılmış ve uygulanmıştır. Ancak burada temsil olunan görüş uyarınca, en geç TTK’nın yürürlük tarihi itibarıyla kooptasyon müessesine yönelik öğretisi ve uygulama sorgulanabilir hale gelmiştir; Kanun’un sistematigi ve hükmün amacı doğrultusunda, yeni dönemde kooptasyona, tek kişi kalmış yönetim kurullarında dahi izin vermek gerekir.

Anahtar Kelimeler: Kooptasyon, anonim şirket yönetim kurulu, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, İsviçre, Alman, Fransız, İngiliz ve Amerikan Hukuku’nda kooptasyon.

ABSTRACT

Legal term of cooptation is understood as the possibility of the organs of a juristic person to elect its own members. In case of joint-stock companies cooptation is foreseen in Art. 363/1 TCC and can be used to refill a vacated membership of the board of directors by the board itself. Institution of cooptation in turkish law is so far constrictive implemented. Cooptation is a tool to avoid lacking of organs of corporations. However; in turkish law it was and still is recognized and implemented as an instrument of completion of number of the board of directors in joint-stock companies. In our opinion the hitherto existing doctrine and practice on cooptation is questionable since we have a new commercial code. Due to the system of the new code and the purpose of the related article cooptation should be allowed, even if the board of directors consists of one person upon current vacancies.

* Bu makale, 26.12.2016 tarihinde Editörler Kurulu’na ulaşılmış olup birinci hakem onayından 5.1.2017 tarihinde, ikinci hakem onayından 10.1.2017 tarihinde geçmiştir.

** Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (k.demir@tau.edu.tr)

Keywords: *Cooptation, board of directors of a joint stock company, election of the members of the board of directors, Cooptation in Swiss, German, French, English and US-American Law.*

GİRİŞ

Kooptasyon, latince “*cooptio*” fiilinden türetilmiş bir kelime olup¹ “yan seçim”, “yerine seçim” şeklinde türkçeleştirilebilecek bir anlama sahiptir. Hukuk dilinde ise kooptasyon terimi, daha ziyade tüzel kişiler bakımından kullanılır ve bu haliyle anılan terim, en geniş anlamıyla, tüzel kişinin organlarını oluşturan üyelerin yine bu organ üyelerince seçilebilmesi imkanını ifade eder².

Hukukumuzda kooptasyon dar manada ve anonim şirketlerin yönetim kurulu üyelikleri bakımından Türk Ticaret Kanunu’nun (“TTK”) 363. maddesinde düzenlenmiştir³. Bilindiği üzere anonim şirketlerde yönetim kurulu genel kurul tarafından seçilir⁴. Diğer bir ifadeyle yönetim kurulu üyelerinin tamamının genel kurulca atanması esastır. Ancak TTK m. 363 uyarınca ve orada derç olunan şartlar dahilinde yönetim kurulunun da, geçici bir süre için, genel kurulun yanında ve/veya onun yerine yönetim kurulu üyesi seçebilmesine izin verilmiştir: TTK m. 363’e göre anonim şirketlerde bir yönetim kurulu üyeliği herhangi bir sebepten ötürü boşalacak olursa, yönetim kurulu, ilk genel kurulun onayına sunmak kaydıyla, kanuni şartları haiz birini geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçebilecektir.

Anonim şirketlerde boşalan yönetim kurulu üyeliğinin yine yönetim kurulunca doldurulabilmesi yönünde tanınan bu imkanın tarihi açıdan bakıldığında oldukça eski olduğu görülmektedir. Bu manada kooptasyona yönelik bir maddeye ilk olarak 865 sayılı Ticaret Kanunu’nun 316. maddesinde rastlanmakta, anılan maddenin daha sonra 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (“eTTK”) 315. maddesinde biraz geliştirilerek tekrarlandığı ve oradan da ufak değişikliklerle ve fakat müessesevi manada aynen, TTK m. 363’e aktarıldığı görülmektedir. Hükmün eskiliği gözönünde bulundurulduğunda hükmün kaynağını tespit etmek de o ölçüde güçleşmektedir⁵.

Anonim şirketler hukukunda kooptasyona yasa eliyle açıkça izin verilmiş olmasına rağmen, bu müesseseye, hemen her dönemde, hem yargı kararlarında hem öğretilerde hem de ticaret sicili uygulamasında ihtiyatla yaklaşıldığı görülmektedir. İleride “Türk Hukuku’nda Kooptasyon” başlığı altında ayrıntısı ile değinilecektir; ancak henüz bu aşamada dahi şu kadarını ifade etmek gerekir ki, kooptasyona kanunen izin verilmiş olmakla birlikte uygulamada bu müesseseye yönelik hükmün dar yorumlandığı ve işlevsel olabilecek bir hükmün, ancak belirli ve dar sınırlar içerisinde kabul görebildiği anlaşılmaktadır.

¹ Bkz. **Roman Baumann Lorant**, Der Stiftungsrat – Das oberste Organ gewöhnlicher Stiftungen, Zürich 2009, s. 108.

² Bkz. **Urs Scherrer**, Wie gründe und leite ich einen Verein?, 12. Auflage, Zürich 2009, s. 69.

³ Bkz. **İsmail Kırcı** (Kırcı/Şehirli Çelik/Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku, Cilt I, Ankara 2013, s. 423.

⁴ Bkz. TTK m. 418/2-b.

⁵ Kooptasyon müessesesinin hukukumuzda Fransız Hukuku’ndan alındığı yönünde bkz. **Necla Akdağ-Güney**, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2016, s. 13, Dn. 37.

Bu minvalde TTK, yürürlük tarihi itibarıyla kooptasyon müessesesi bakımından esaslı bir değişikliği beraberinde getirmemektedir; ancak bu müesseseye yaklaşımı derinden etkileyebilecek, bir paradigma değişikliği üzerinde düşünmeye sevk edebilecek ve bu manada kooptasyonla dolaylı yoldan ilgili pek çok yeniliği hukuk gündemine sokmuştur. Örneğin; TTK ile birlikte artık anonim şirket yönetim kurullarının bir kişiden dahi oluşabilecek olması, yine yönetim kurullarının üst yönetim ve gözetim dışındaki görev ve yetkilerini devredebilecek olmaları, organ yokluğu nedeniyle tasfiye için “uzun” bir sürenin aranması, süresi dolan yönetim kurulunun şirket genel kurulunu toplantıya çağırabilmesi gibi yenilikler kooptasyon uygulamasına da bakışı değiştirebilecek ve kooptasyon ile ilgili TTK’nın 363. maddesinin yeni dönemde farklı yorumlanması ve uygulanmasına vesile olabilecektir.

Bu çerçevede işbu çalışmanın konusunu kooptasyon müessesesi oluşturmaktadır. Çalışma içerisinde anılan müessese yabancı hukuk sistemlerinden de istifade suretiyle tanıtılmaya çalışılacak, daha sonrasında Türk Hukuku bakımından geçmiş ve mevcut uygulamalar eleştirel bir gözle ele alınacak ve son tahlilde şu temel sorunun cevaplanmasına çalışılacaktır:

“Acaba yeni kanun kooptasyonu daha özgürce uygulamak imkanını bahşetmekte midir?”

I. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA KOOPTASYON

Yukarıda da ifade olunduğu üzere kooptasyon, her hukuk sisteminin genel olarak kabul edip uyguladığı bir müessese değildir. İşbu çalışma kapsamında yürütülen araştırmalar neticesinde aşağıda yer verilen hukuk sistemlerinde konunun ele alınış biçimi ile ilgili özellikle yasal verilere ulaşmak mümkün olmuştur:

A. İsviçre Hukuku’nda Kooptasyon

Şirketler hukukumuzun mehazı niteliğindeki İsviçre Borçlar Kanunu’nda kooptasyona yönelik bir hüküm bulunmamaktadır. Kooptasyon müessesesine İsviçre öğretisinde de itibar edilmediği görülmektedir. Konu ile ilgilenen tüm yazarların üzerinde ittifak ettiği husus şudur⁶: İsviçre Hukuku’nda anonim şirketler bakımından kooptasyon imkanının esas sözleşme ile dahi öngörülmesi mümkün değildir. Çünkü İsviçre Borçlar Kanunu yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi yetkisini emredici bir biçimde genel kurula bahşetmiştir; bu yetki dağılımını değiştiren bir esas sözleşme hükmü de yoklukla malul olacaktır.

İsviçre Hukuku öğretisinde anonim şirket yönetim kurulları açısından öngörülen bu yönde bir kooptasyon yasağını Federal Mahkeme’nin de takip ettiği ve ticaret sicillerinin de bu yönde bir uygulama içerisinde oldukları bildi-

⁶ Pek çokları yerine **Peter Böckli**, Schweizer Aktienrecht, Zürich 2009, § 13 N. 53c vd.; **Peter V. Kunz**, Kognition der Handelsregisterämter bei Eintragungen von GV-Beschlüssen, Entwicklungen im Gesellschaftsrecht X, Zürich 2015, Dn. 81; **Brigitte Tanner**, OR 705, Zürcher Kommentar Bd./Nr. V/5b, Zürich 2003, N 5; **Peter Forstmoser/Arthur Meier-Hayoz/Peter Nobel**, Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996, § 27 N 21; **Roland von Büren/ Walter A. Stoffel/Rolf H. Weber**, Grundriss des Aktienrechts, Zürich 2011, N. 579.

rilmektedir⁷. Halbuki aynı yönde bir kooptasyon yasağının İsviçre Hukuku'nda dernek yönetim kurulları ve vakıf yöneticileri bakımından öngörülmediği de gözlemlenmektedir. Anılan tüzet kişilerin yönetim kurullarının ve mevcut yöneticilerinin boşalan bir üyeliği doldurabileceği, bu imkanın dernek tüzüğü veya vakıf senedinde öngörülmüş olmasının kafi geleceği ifade olunmaktadır⁸.

Konu ile ilgili kaynaklarda anonim şirketler hukukunda kooptasyona karşı takınılan sert tutumun “pay sahipleri demokrasisi” kavramı⁹ ile de ilişkilendirilmeye çalışıldığı görülebilmektedir. Ancak bu noktada ister istemez İsviçre öğretisinin içine düştüğü şu çelişki gündeme gelmektedir: Anonim şirketler bakımından organların görev ve yetki alanlarını ve pay sahiplerinin yönetim kurulu üyelerini seçme haklarını üstün tutan İsviçre öğretisi, yine bir kişi birliği olan ve hatta üyelerinin demokratik katılımının yasa tarafından da daha üstün tutulduğu dernekler bakımından aynı kaygıyı gütmemektedir. Bu noktada akla şu soru gelir: Acaba İsviçre Hukuku'nda anonim şirketler bakımından güdülen demokratik kaygılar aynıyla ve hatta daha fazlasıyla dernekler bakımından da söz konusu değil midir ki, öğreti dernekler bakımından cevaz verdiği kooptasyon uygulamasına anonim şirketler bakımından cevaz vermek istemektedir? Kanaatimizce, kooptasyon suretiyle seçimin geçici niteliğinden ötürü bu türden kaygılar her iki kişi birliği için de güdülmemelidir.

B. Alman Hukuku'nda Kooptasyon

Bilindiği üzere Alman Hukuku'nda anonim şirketlerin idaresi ve temsili bakımından çift kurullu (dualist) bir yapı mevcuttur. Buna göre üst kurul niteliğindeki *Aufsichtsrat* şirketin temel politikalarının belirlenmesi, bu politikaların yürütülmesinin gözetimi ve denetiminden sorumludur; *Aufsichtsrat*, şirketin esas sermayesinin büyüklüğüne göre, en az üç ve en fazla yirmibir üyeden oluşur¹⁰ ve bu üyeler genel kurul tarafından seçilir. *Aufsichtsrat* bu şekilde bir defa teşekkül ettikten sonra alt kurul niteliğindeki *Vorstand* üyelerini seçer; bu alt kurul da şirketi kendi sorumluluğunda ve *Aufsichtsrat* tarafından belirlenen politikalar çerçevesinde idare ve temsil eder.

Görüldüğü üzere Alman Hukuku'nda kooptasyon müessesine ihtiyaç *Vorstand* üyelikleri bakımından, kural olarak, ortaya çıkmayacaktır. Çünkü anılan kurulda bir veya birkaç üyeliğin herhangi bir sebepten boşalması halinde *Aufsichtsrat* kurul halinde toplanarak yeni üyeleri tespit edebilecektir. An-

⁷ Bkz. **Böckli**, § 13 N. 94. Yazara göre İsviçre'de, daha çok Fransız Kantonları'nda kurulan şirketlerin esas sözleşmelerine kooptasyona yönelik hükümlerin konulması talep olunmaktadır. Ancak İsviçre'de ticaret sicili müdürlükleri bu talepleri reddetmekte, yönetim kurulu üye sayısının esas sözleşmede yazılı rakamın altına düşmesi halinde ise şirkete hemen müdahale etmemektedir. Orada müdürlükler, ilk olarak söze konu şirkette temsil yetkisinin dahi kullanılmadığı hallerde devreye girmektedir. Bu süre zarfında murakıplardan ya da münferit pay sahiplerinin talebi ile mahkemelerden ilgili şirket genel kurulunu toplamaları beklenmektedir. Bkz. **Böckli**, § 13 N. 94a ve 96.

⁸ Bkz. **Scherrer**, s. 69; **Lukas Berger**, HregV 90, Stämplis Handkommentar, Bern 2013, N. 14 ve **Baumann Lorant**, s. 108.

⁹ Anılan kavram için bkz. **Rolf Watter/Karim Maizar**, Aktionärsdemokratie – Über erweiterte Zuständigkeiten der Generalversammlung und Erleichterungen bei der Stimmrechtsausübung in schweizerischen Aktiengesellschaften, Grundfragen der juristischen Person, Festschrift für Hans Michael Riemer zum 65. Geburtstag, 2007, s. 403-432.

¹⁰ Bkz. AlmPOK § 95.

çak genel kurul tarafından atanması öngörülen *Aufsichtsrat* üyelikleri bakımından bu üyeliklerden bir veya birkaçının herhangi bir sebepten ötürü boşalması halinde yine kooptasyon müessesesine ihtiyaç duyulabilecektir.

Görülebildiği kadarıyla Almanya'da kooptasyon, bir dönem için uygulanabilmiş bir müessesedir; tahlile konu müesseseye 1861 tarihli Genel Alman Ticaret Kanunu'nun ("*ADHGB*") yürürlüğü zamanında esas sözleşmede yer verilmesi kaydıyla izin verilmiştir. Ancak 1937 tarihli Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nun ("*AlmPOK*") yürürlüğü ile birlikte bu müesseseden vazgeçilmiş ve kooptasyon, kendisine alternatif iki yeni müessese (yedek üye ve mahkeme kanalıyla atama müesseseleri) ile ikame edilmiştir¹¹.

Bu minvalde, bugün için Alman Hukuku'nda kooptasyon müessesesi tanınmamakla birlikte mer'i AlmPOK'un 101. maddesinin 3. fıkrası ile 104. maddesi bu boşluğu yukarıda anılan iki müessese üzerinden doldurmaktadır. Anılan ilk hüküm gereğince Alman Hukuku'na tabi anonim şirketlerde üst kurul niteliğindeki *Aufsichtsrat* seçilirken genel kurul, bu üyelerin göreve devam edememe halini göz önünde bulundurarak yedek üye veya üyeler de seçebilecektir. Diğer bir ifadeyle *Aufsichtsrat* üyelerinin seçildiği genel kurulda¹², üyeliklerin vaktinden önce düşmesi halinde ve başkaca bir atama kararına ihtiyaç duyulmaksızın üye olacak yedek üyelerin de tayin edilmiş olması, Alman Hukuku'nda açıkça düzenlenmiştir ve bu nedenle mümkündür.

Ancak AlmPOK'un 104. maddesi, yukarıda anılan yedek üye seçiminden istifade edilmemiş olması ihtimaline binaen bir de mahkeme kanalıyla üye atanması usulünü öngörmektedir¹³. Anılan hükmün uygulama alanı, yine, *Aufsichtsrat* üyeliklerinden bir veya birkaçının vaktinden önce boşalması haline özgüdür ve bu noktada hüküm, sayısal yetersizlik bakımından basit ve vasıflı olmak üzere ikili bir ayırım yapmaktadır¹⁴: Basit sayısal yetersizlik hali *Aufsichtsrat* üyeliklerinde yaşanan boşalmalara rağmen kurulun işlemeye, karar almaya devam edebilmesi halidir; vasıflı sayısal yetersizlik ise, kuruldaki üye noksanının kurulu hiç karar alamayacak ("*beschlussunfähig*") hale getirmiş olmasıdır¹⁵.

Her iki halde de kalan üyelerden birinin dahi ya da *Vorstand*'ın kurul olarak¹⁶ ya da münferit pay sahiplerinin birinin talebi ile şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkeme, boşalan üyelikleri doldurabilecektir. Bu noktada mahkemeye yeni üyelerin kim olabileceği ile ilgili başvuru sahibi tekliflerde

¹¹ Bkz. **Florian Marxer**, Die personalistische Aktiengesellschaft im liechtenischen Recht, Zürich 2007, s. 23 ile **Gerald Spindler/Eberhard Stitz**, § 104, Aktiengesetz, 3. Auflage, 2015, N. 5.

¹² Yedek üyelerin asıl üyelerin seçildiği genel kurulda seçilmesi zorunluluğu için bkz. **Uwe Hüffer/Jens Koch**, § 101, Aktiengesetz, 12. Auflage, 2016, N. 14.

¹³ Tamamı için bkz. **Hüffer/Koch**, § 104, N. 1 vd.

¹⁴ **Hüffer/Koch**, § 104, N. 2.

¹⁵ AlmPOK m. 108'e göre *Aufsichtsrat* toplam üye sayısının en az yarısı ile toplanır, bu sayı hiçbir şekilde üçün altında olamaz ve yine kurul, toplantıda mevcut olan üyelerin çoğunluğu ile karar alır.

¹⁶ Vasıflı sayısal yetersizlik hallerinde mevcut *Aufsichtsrat* üyeleri ile *Vorstand*'ın mahkemeye başvurmak yönünde bir hakkı değil, yükümlülüğü olduğundan bahsedilmektedir. Başvurulmaması halinde ortaya çıkabilecek zararlardan dolayı anılan kişilerin sorumluluğu doğabilecektir. Bkz. **Hüffer/Koch**, § 104, N. 3.

bulunabilir; ancak mahkeme bu teklifler ile bağlı değildir¹⁷. Aynı şekilde basit sayısal yetersizlik hallerinde mahkemenin atama yapabilmesi için sayısal yetersizlik halinin en az üç aydan bu yana sürüyor olması gerekmektedir. Basit sayısal yetersizlik halleri için öngörülmüş bu üç aylık bekleme süresinin, genel kurula, vaki boşluğu tamamlayabilmesi için bahşedilmiş bir süre olduğundan bahsedilmektedir¹⁸.

Bu haliyle AlmPOK'un 104. maddesinin amacı, yukarıda anıldığı haliyle bir yedek üye seçiminin gerçekleştirilmediği hallerde, üst kurul niteliğindeki *Aufsichtsrat*'ın işlevsel kalmaya devam etmesinin teminat altına alınmasıdır ve bu hüküm sayesinde şirket, sayısal eksiklik hallerine rağmen masraflı bir genel kurul sürecini yaşamak zorunda bırakılmamaktadır¹⁹.

Görüldüğü üzere Alman Hukuku'nda da, İsviçre Hukuku'nda olduğu gibi, kooptasyon müessesesi tanınmamaktadır. Ancak İsviçre Hukuku'nun aksine Alman Hukuku'nda bu müessesenin yerine kaim olabilecek yedek üye seçimi ve mahkeme kanalıyla atama gibi birbirini tamamlayan iki farklı müessese öngörülmüştür.

Ancak bu noktada son olarak ifade etmek gerekir ki; kanaatimizce, bu iki müessese de kooptasyon müessesesini tam olarak ikame edebilecek nitelikte değildir. Özellikle yedek üyelerin seçilmediği hallerde mahkemenin resen değil, sadece başvuru üzerine atama yapabilmesinin öngörülmüş olması, sorumluluklarına yol açacak olsa da, ilgili kişilerce bu yönde bir başvurunun yapılmaması halinde bu iki müessese *Aufsichtsrat*'ın işlevsiz kalmasını engellemekte ya da eksik sayı ile devam etme zorunluluğuna çare olamamaktadır. Diğer bir ifadeyle Alman Hukuku'nda da, İsviçre Hukuku'nda olduğu gibi, sayısal eksiklik meselesinin bir sonraki genel kurula kadar "sineye çekilmek" zorunda kalınabileceği haller, teorik de olsa, mevcuttur.

C. Fransız Hukuku'nda Kooptasyon

Fransız Hukuku anonim şirket yönetim kurulları bakımından kooptasyona müsaade eden hukuk sistemlerindedir. Konu ile ilgili yürürlükteki hüküm, *Code de Commerce*'in "Anonim Ortaklığın Sevk ve İdaresi" üst başlığı ile "Genel Yönetimin Yönetim Kurulu" yan başlığı altında düzenlenen L225-24 maddesidir; anılan maddenin çevirisi aşağıdaki gibidir²⁰:

"Bir ya da birden fazla yönetici koltuğunun ölüm ya da istifa dolayısıyla boşalması durumunda, yönetim kurulu, iki genel kurul arasında, geçici nitelikte üye seçimine gidebilir.

Yönetici sayısı kanunda aranan asgari sayının altına düşmüş ise, kalan yöneticiler, (yönetim) kurulun(un) tamamlanması için, derhal olağan genel kurulu toplantıya çağırmalıdır.

¹⁷ Hüffer/Koch, § 104, N. 5.

¹⁸ Bkz. Martin Henssler/Lutz Strohn, § 104 AktG, Gesellschaftsrecht, 3. Auflage, 2016, N. 11. Diğer bir ifadeyle bir sonraki olağan genel kurulun toplanmasına üç aydan az bir süre kalmışsa, basit sayısal yetersizlik haline istinaden mahkeme atama yapamayacaktır. Gecikmesinde sakınca olan haller saklıdır.

¹⁹ Bkz. Hüffer/Koch, § 104, N. 1.

²⁰ Takip eden çevirideki kıymetli yardımları için Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Sayın Onur Görmez'e teşekkürü bir borç bilirim.

Yönetici sayısı, kanunda asgari sayının altına düşmemiş, ancak esas sözleşmede aranan asgari sayının altına düşmüş ise yönetim kurulu, boşalmanın gerçekleştiği günden itibaren üç ay içerisinde kurulun (üye sayısının) tamamlanması için geçici üye seçimini yerine getirmelidir.

Yukarıdaki birinci ve üçüncü fıkralar kapsamında kurul tarafından gerçekleştirilen seçimler en yakın olağan genel kurulun onayına sunulur. Onaylamama durumunda, (onaylamama kararı) öncesinde (yönetim) kurul(ü) tarafından alınmış kararların ve tamamlanmış işlemlerin geçerliliğine halel gelmez.

Kurul gerekli geçici üye seçimini yapmaz ya da genel kurulu toplantıya çağırılmaz ise, tüm ilgililer, seçimin yapılması ya da üçüncü fıkradaki öngörülen seçimin onaylanması için, mahkemeden, genel kurulu toplantıya çağırarak görevli bir kayyum atanmasını isteyebilir."

Görüldüğü üzere Fransız Hukuku'nda kooptasyon, konu ile ilgili akla gelebilecek ve hukukumuzda da kısmen tartışmalı pek çok hususun yanıtını da içerecek şekilde düzenlenmiştir. Anılan düzenlemenin, çalışmanın devamı bakımından belki de en önemli kısmı, Fransız kanun koyucusunun konuya asgari yasal üye sayısı bakımından yaklaşmış olması ve yönetim kurulu ifadesi ile birlikte yöneticiler ifadesini de kullanıyor olmasıdır. Fransız Hukuku'nda monist sisteme tabi anonim şirketlerin kanun gereği en az üç yönetim kurulu üyesinin bulunması zorunluluğu²¹ da dikkate alınacak olursa, yukarıda aktarılan kooptasyon hükmü esasen şu hususu beyan eder görünmektedir: Bir Fransız anonim şirketinde yönetim kurulu üyeliklerinden biri veya birkaçı boşalır ve bu şekilde yönetim kurulu üyelerinin sayısı yasal asgari rakam olan üçün altına düşecek olursa, bu halde kalan üyeler genel kurulu toplantıya çağırarak suretiyle bu boşluğu genel kurulca doldurulmasını sağlamak durumundadırlar. Ancak kanunu asgari yasal sayının altına düşülmediği sürece, kalan üyeler boşalan üyeliklere seçimi muvakkaten yapabileceklerdir.

Fransız Hukuku'nda kooptasyona yasal asgari sayının altına düşülmedikçe izin veriliyor olmasındaki temel mantığın şu olduğu tahmin edilebilir: Esas sözleşmede belirlenen rakam ne olursa olsun yasa koyucu bir anonim şirketin üç yönetim kurulu üyesi ile dahi yönetilebileceğini kabul etmektedir ve kooptasyon düzenlemesi ile şirketi, mümkün mertebe, organsız bırakmamak gayreti içerisinde.

D. İngiliz Hukuku'nda Kooptasyon

İngiliz Hukuku da anonim şirketler bakımından kooptasyona müsaade eden hukuk sistemlerindedir. Konu ile ilgili yasal düzenleme olan *Companies Act*'in içerisinde kooptasyon ile ilgili doğrudan bir hüküm bulunmamakla birlikte anılan yasanın eki niteliğindeki esas sözleşme örneğinin 79. maddesi dik-

²¹ Fransız Hukuku'nda idare ve temsil açısından iki tür anonim şirket kurulabilmektedir. Birinci tür anonim şirket Alman Hukuku'nda olduğu gibi çift kurullu, yani dualist sisteme tabi olanlardır. Bu türden şirketlerde de üst yönetim kurulunun en az üç üyeden teşekkül etmesi gerekir. Konu ile ilgili bkz. **Eric Homburger**, OR 707, Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, 5. Teil, Die Aktiengesellschaft, Zürcher Kommentar, Zürich 1997, N. 15 ile **Anneliese Büggel**, Gesellschaftsrecht in den Ländern der Europäischen Gemeinschaft, Düsseldorf 2010, s. 52 (Çevrimiçi: http://www.boeckler.de/pdf/p_ah_ar_11.pdf adresinden ulaşılabilir.) (16.12.2016)

kate alındığında, İngiliz Hukuku'nda da esas sözleşmede yer verilmek kaydıyla kooptasyona izin verildiği görülmektedir²². Anılan madde Fransız Hukuku'nda olduğu gibi kooptasyon müessesesini ayrıntısı ile düzenlemektedir. İlgili maddede sadece, yöneticilik pozisyonu dolayısıyla bir boşluk olması hâlinde kalan yöneticilerin bu boşluğu takip eden ilk olağan genel kurulca tasvip olunmak üzere doldurabilecekleri hususu öngörülmektedir.

E. Amerikan Hukuku'nda Kooptasyon

Amerikan Şirketler Hukuku yazılı kaynakları arasında başlıca düzenleme, bilindiği üzere, *Delaware General Corporation Law*'dur. Anılan yasanın 223. maddesi kooptasyon müessesesini düzenlemektedir. Bu hüküm sayesinde söze konu eyalette kurulan Amerikan anonim şirketleri bakımından da kooptasyon mümkün olabilmektedir.

Anılan hükmün içeriğine geçmeden önce ilgili yasa uyarınca yönetim kurullarının ne şekilde teşekkül ettiğine de, kısaca değinmek gerekir: Söze konu yasanın 141b hükmü uyarınca yönetim kurulu en az bir üyeden oluşmak durumundadır; ancak esas sözleşme ile kurulun daha fazla üye ile de teşekkül edebileceği öngörülebilir, kurulun kaç üyeden teşekkül edeceği hususu yine esas sözleşmede belirtilmelidir.

Bu meyanda yönetim kurulu üyeliklerinde herhangi bir sebepten ötürü bir veya birden çok boşalma yaşanması halinde kurulda oluşan bu boşluk, *geriye tek bir üye kalmış olsa dahi*, kooptasyon yolu ile doldurulabilir. Geride birden fazla üyenin kaldığı durumlarda, kalan üyelerin çoğunluğunun alacağı bir kararla boşalan üyelik koopte edilebilir.

Anılan maddenin 2. fıkrası c bendi, tek bir pay sahibine dahi somut kooptasyon kararına karşı mahkemede itiraz hakkı tanımaktadır. Ancak bu itiraz hakkının kullanılabilmesi için, geride kalan üye sayısının toplam üye sayısının yarısının altına düşmüş olması gerekir. Diğer bir ifadeyle yönetim kurulunda yaşanan boşalmalar neticesinde mevcut yönetim kurulu üye sayısının, üye tam sayısının yarısından aşağı düştüğü hallerde alınan kooptasyon kararlarına karşı mahkeme nezdinde itiraz olunabilir. Bu şartla gerçekleşen bir itiraz, mahkeme eliyle ilgili şirket genel kurulunun, yönetim kurulunun seçimi gündemiyle toplanması ile sonuçlanmaktadır.

Bu noktada son olarak *Model Corporation Business Act* adlı Amerikan düzenlemesine de değinmek gerekir. Anılan düzenleme Amerikan Barosu tarafından hazırlanmış ve yirmidört eyalet tarafından uygulanan yasal bir düzenlemedir. Bu düzenlemenin 8.10 no'lu maddesinde de kooptasyon müessesesine yer verildiği görülmektedir. Anılan madde uyarınca kalan yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun olumlu oyları ile yönetim kurulu üyeliklerinde yaşanabilecek boşalmalar doldurabileceklerdir²³.

F. Ara Sonuç

Görüldüğü üzere karşılaştırmalı hukukta kooptasyona izin veren ve vermeyen ülkeler mevcuttur. Kooptasyona yer vermeyen hukuk sistemlerinde ko-

²² Bkz. Companies Act, Tables A to F Regulations 1985, Table A, Art 79 ile **Homburger**, N. 18.

²³ Amerikan Hukuku'nda bu düzenleme ile getirilen kooptasyon imkanının esas sözleşme ile kısıtlanabileceği ve hatta kaldırılabilceği yönünde bkz. **Alan R. Palmiter**, *Corporations*, 6. Bası, 2009, s. 143.

optasyona karşı temel çekince anonim şirket içerisindeki görev ve yetki dağılımı ve bir ölçüde hissedar demokrasisi iken, kooptasyona yer veren ülke hukuklarındaki temel mantık da şirketin, mümkün meritebe, organsız kalmasının engellenmesidir. İsviçre gibi kooptasyona katı bir biçimde karşı konulan ülkelerde dahi dikkat çeken husus, genel kurul dışında tamamlanmasına müsaade etmeseler de, sicil müdürlüklerinin şirketin temsil kabiliyetini yitirdiği bir noktaya gelinceye kadar yönetim kurulunda yaşanan boşluklara müsamaha göstermek eğiliminde olmalarıdır.

Kooptasyona izin veren ülke hukuklarına bakıldığında, bu ülkelerin kooptasyon müessesini mümkün meritebe detaylı bir biçimde düzenlemeye gayret gösterdikleri görülmektedir. Bu manada Fransız sisteminde dikkat çeken husus yasal asgari üye sayıları dikkate alınarak kooptasyona müsaade edilmiş olmasıdır. Amerikan Hukuku'nda da tek bir üyenin dahi boşalan üyelikleri kooptasyon yolu ile doldurabilmesi ve toplam üye sayısının yarısının altına düşüldüğü hallerden sonra alınacak kooptasyon kararlarına karşı münferit pay sahiplerine tanınan itiraz hakkı dikkat çekmektedir.

Kooptasyona izin vermemekle birlikte yedek üye seçimi ve boşalan *Aufsichtsrat* üyeliklerine mahkeme kanalıyla atanma imkanlarını öngören Alman Hukuku da, kooptasyona alternatif teşkil edebilecek müesseseleri göstermesi bakımından anlamlıdır. Yine Alman Hukuku'nda yönetim kurulu üyeliklerindeki eksilme dolayısıyla yapılan, basit ve vasıflı sayısal eksiklik (karar alamaz hale gelmek) ayrımı da dikkat çekmektedir.

II. TÜRK HUKUKU'NDA KOOPTASYON

A. Yasal Altyapı

Yukarıda giriş kısmında da ifade edildiği üzere Türk Hukuku'nda kooptasyona yönelik bir hükme 865 sayılı Ticaret Kanunu'ndan itibaren rastlamak mümkündür. Anılan kanunun konu ile ilgili 316. maddesinin lafzı şu şekildedir:

“Bir azalık inhilâl ederse meclisi idare şeraiti kanuniyeyi haiz bir zatı muvakkaten intihap ile ilk içtima edecek heyeti umumiyenin tasdikına arzeyler. Bu suretle intihap olunan aza heyeti umumiyenin içtimasına kadar vazifesini ifa eder.”

Yine 865 sayılı Ticaret Kanunu'nun 345. maddesi gereği meclisi idare azalığının inhilâl ettiği hallerin başında ilgili azanın iflası, haczen takibi, kısıtlanması ve ağır hapis veya sahtekarlık veya dolandırıcılık fiillerinden biri ile mahkumiyetine karar verilmesi gelmektedir.

865 sayılı Ticaret Kanunu'nu yürürlükten kaldıran eTTK'da da anılan hükmün sadeleştirilerek ve yine yukarıda anılan 345. madde ile birleştirilmek suretiyle aynen tekrarlandığı görülmektedir. eTTK'nın konu ile ilgili 315. maddesinin lafzı şu şekildedir:

“275 inci madde hükmü mahfuz olmak üzere bir azalık açılırsa idare meclisi kanuni şartları haiz bir kimseyi geçici olarak seçip ilk toplanacak umumi heyetin tasvibine arz eder. Bu suretle seçilen aza umumi heyet toplantısına kadar vazifesini yapar.

İdare meclisi azalarından biri iflasa tabi kimselerden olup da iflasına karar verilir veya hacir altına alınır yahut azalık için lüzumlu kanuni vasıfları kaybederse, vazifesi sona ermiş olur. Ağır hapis cezasıyla veya sahtekarlık, emniyeti

suiistimal, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkumiyet halinde dahi hüküm aynıdır.”

eTTK'yı yürürlükten kaldıran TTK da kooptasyona yönelik 363. maddesi üzerinden selefının özünü korumuş, önceki hükmü görev süreleri bakımından tamamlamakla yetinmiştir²⁴. TTK'nın konu ile ilgili 363. maddesinin lafzı şu şekildedir:

“(1) 334 üncü madde hükmü saklı kalmak üzere, herhangi bir sebeple bir üyelik boşalırsa, yönetim kurulu, kanuni şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Bu yolla seçilen üye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması halinde selefının süresini tamamlar.

(2) Yönetim kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilir veya ehliyeti kısıtlanır ya da bir üye üyelik için gerekli kanuni şartları yahut esas sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybederse, bu kişinin üyeliği, herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer.”

Görüldüğü üzere Cumhuriyet tarihimizin her üç ticaret kanunu da kooptasyon müessesesini özü itibarıyla aynı kalacak şekilde düzenlemiştir. Diğer ifadeyle, kooptasyon müessesesine yönelik hükümler 1926 yılından bu yana özü itibarıyla değişmeksizin günümüze kadar gelmişlerdir.

B. Öğretideki Görüşler

Kooptasyona ilişkin yasal altyapının esaslı bir değişikliğe uğramaksızın 1926 yılından bu yana devam etmiş olması sayesinde kooptasyona yönelik doktrinde de bir kesinti yaşanmamış, hangi dönemde dile getirilmiş olursa olsun, eski kanun dönemine ait görüşlerden de istifade edilmeye devam olunabilmiştir²⁵.

Bu manada Türk Hukuku'nda kooptasyona yönelik ilk tafsilatlı değerlendirmelere *Arslanlı*'da rastlanmaktadır²⁶. *Arslanlı*'ya göre yönetim kurulu üyelerini seçmek hakkı genel kurula aittir ve bu hak genel kurulun elinden alınamaz; ancak yönetim kurulunda bir üyelik açılırsa, Ticaret Kanununun 315 inci (şimdi 363 üncü) maddesi uyarınca yönetim kurulu kanuni şartları haiz bir kimseyi geçici olarak seçip ilk toplanacak genel kurulun onayına sunar. *Arslanlı*'ya göre bu hüküm bir yetki devri olarak nitelendirilmemelidir; anılan hüküm sayesinde yönetim kurulu esasen genel kurula ait bir yetkiyi onun yerine kullanmış olur. Yine *Arslanlı*'ya göre yönetim kurulu açılan üyeliği doldurmakla yükümlüdür; diğer bir ifadeyle kooptasyon bir zorunluluktur²⁷; ancak kooptasyon kararı sadece kanunun öngördüğü toplantı ve karar yeter sayılarına riayetle alınabilecek bir karardır. Diğer bir ifadeyle; *Arslanlı*'ya göre yönetim kurulundaki vaki açılmalar neticesinde kurul toplanamaz ve karar

²⁴ İki düzenleme arasındaki farklılıklar için bkz. **Abuzer Kendigelen**, Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, İstanbul 2012, s. 255.

²⁵ Bkz. **Ömer Teoman**, Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları I, Ticaret Sicili Memuru'nun TTK m. 315, f. 1 Uygulamasındaki Denetim Yetkisi, Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim – Cilt II, 1982-2001, İstanbul 2001, s. 295.

²⁶ Bkz. **Halil Arslanlı**, Anonim Şirketler II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960, s. 105 vd. *Arslanlı* öncesi dönemde *Hürş* ve *Arar*'ın kısa değerlendirmeleri için bkz. **Teoman**, s. 296 vd.

²⁷ Aksi yönde açıkça **Teoman**, s. 302.

alamaz hale gelmişse, bu açılmaların kooptasyon yolu ile de doldurulması mümkün değildir; genel kurulun seçim gündemiyle toplantıya çağırılması gerekir. *Arslanlı'nın* görüşünü Alman Hukuku terminolojisi ile ifade etmek gerekirse, *Arslanlı* kooptasyonun ancak basit sayısal eksikliklerin giderilebilmesi için kullanılabilir, hatta kullanılması zorunlu bir müessese olduğunu ifade etmektedir. Kendi ifadesiyle *Arslanlı*, kooptasyon hükmünü yönetim kurulunun "tam kadro" ile vazife görmesinin teminatı olarak görmektedir.

Arslanlı'yı takip eden dönemde öğretide de benzer görüşlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin *Domaniç*²⁸ de, kooptasyon imkanından vasıflı sayısal yetersizlik hallerinde, yani kurulun ekseriyetini yitirdiği, bu nedenle toplanamaz ve karar alamaz hale geldiği durumlarda faydalanılamayacağı ve bu hallerde yönetim kurulunda açılan boşlukların ancak genel kurul kararı ile doldurulabileceğini ifade etmektedir. Ancak *Domaniç'e* göre ekseriyetin kaybolduğu hallerde dahi kalan üyeler üye vafına sahip olmaya devam etmektedir; dolayısıyla genel kurul ancak boşalan üyeliklere atama yapabilecektir. Son olarak *Domaniç*, istifa nedeniyle yaşanabilecek boşalmalarda üyelerin ekseriyetin kaybına sebep olmaksızın tek tek istifa etmelerini, her bir istifa neticesi boşalan pozisyonun yine ekseriyetle kapatılarak devam olunmasını muteber bir yöntem olarak nitelendirmektedir.

Çevik de şimdiye kadar anılan görüşler yönünde görüş bildiren yazarlardandır. *Çevik'e*²⁹ göre, yönetim kurulunun ekseriyeti kaybettiği hallerde kooptasyon müessesesinden istifade olanağı ortadan kalkacak, bu hallerde genel kurulun yönetim kurulunca toplantıya çağırılması imkanı da olmadığından, şirket genel kurulunun murakıplarca toplanması gerekecektir. *Çevik'te* dikkat çeken bir husus, yönetim kurulu üyelerinin ekseriyeti bozacak şekilde istifa etmelerinin şirketi organsız bırakmak amacına yönelik olması halinde, bu hususu bir nevi hakkın kötüye kullanımı olarak görmüş olması ve yönetim kurulu lehine kanunen tanınmış kooptasyon müessesesine karşılık olmak, onu daha da kısıtlayarak uygulamak adına yukarıda Alman Hukuku bahsinde değinilen yedek üye seçimini önermiş olmasıdır.

Benzeri mülahazalara *İmregün'de*³⁰ de rastlanmaktadır. *İmregün'de* de dikkat çeken husus ise, kooptasyon yerine yedek üye seçimini önermesi ve yedek üye seçimine yönelik olası bir yasal dayanağa da işaret etmiş olmasıdır. *İmregün'e* göre anonim şirketlerde yedek üye seçimi Kooperatifler Kanunu m. 55/2 hükmüne istinaden ve bu hükmün kıyasen uygulanması suretiyle mümkün olabilecektir³¹.

İlerleyen dönemde ve hatta TTK'nın yürürlük tarihi olan 2012 yılından sonra dile getirilen görüşlerde de yukarıda özetlenmeye çalışılan anlayışın büyük ölçüde benimsendiği ve korunduğu görülmektedir; yeni dönemde eski döneme nazaran gözlemlenebilen önemli bir farklılık ise, kooptasyonun zorunlu

²⁸ Tamamı için bkz. **Hayri Domaniç**, Anonim Şirketler, İstanbul 1978, s. 365.

²⁹ Tamamı için bkz. **Orhan Nuri Çevik**, Anonim Şirketler, Ankara 1988, s. 485 vd.

³⁰ Bkz. **Oğuz İmregün**, Anonim Ortaklıklar, Ankara 1989, s. 193 vd.

³¹ Anılan kanunun 56. maddesine göre yedek üyeler, kooperatif yönetim kurulunun toplantı nisabını kaybetmesi halinde ve denetim kurulu tarafından göreve çağrılacaklardır.

olmadığı yönünde bir görüşün yerleşmeye başlamasıdır³². Diğer bir ifadeyle bugün için Türk Hukuku'na hakim olan genel kanaat, kooptasyonun yönetim kurulunun işleme devam edebildiği hallerde uygulanabilecek bir yöntem olduğu ve fakat uygulama zorunluluğunun da bulunmadığı yönündedir.

Özetlemek gerekirse; Türk Hukuk öğretisinde kooptasyon müessesesine yaklaşım ufak farklılıklarla da olsa şu şekildedir: Yönetim kurulu üyelerinin seçimi genel kurulun yetkisi dahilindedir. Boşalan üyelikler yönetim kurulu eliyle doldurulabilir; fakat yönetim kurulunun kurul olarak karar alabilme yeteneğinin kaybolmamış olması gerekir. Bu şart da evvel emirde kurulun, sayısal eksikliğe rağmen, toplantı ve karar sayılarını karşılayacak kadar bir üyeye sahip olmasını gerektirmektedir. Toplantı ve karar yeter sayılarının sağlanamadığı hallerde boşalan yönetim kurulu üyelikleri genel kurulca tamamlanmalıdır. Bu haliyle Türk öğretisi, kooptasyonun organ yokluğunu engelleyici bir araç değil, *Arslanlı*'nın da ifade ettiği şekilde, yönetim kurulunun "tam kadro" halinde çalışmasını temin edici bir vasıta olduğunu ifade etmekte ve kooptasyonu ancak bu sınırlar içerisinde kabul etmektedir.

C. Yargıtay Uygulaması

Görülebildiği kadarıyla Yargıtay'ın TTK dönemi öncesine ait kooptasyon ile ilgili üç kararı bulunmaktadır³³; TTK'nın yürürlük tarihi sonrasında ise konu ile ilgili henüz bir karara varılmamıştır. Kooptasyon ile ilgili atf yapılan kararlardan 1990 yılına ait olanı³⁴, anılan müessese ile ilgili ilke kararı olması hasebiyle ayrıca anılmalıdır. Bu karar ile Yargıtay, öğretilde belirtilen görüşlere katılmış, ancak bu görüşleri de iki açıdan yumuşatmıştır:

Öncelikle Yargıtay, anılan kararında, kooptasyon hükmünün uygulanabilmesi için toplantı yeter sayısını değil, karar yeter sayısını esas almıştır. Bildiği üzere eTTK zamanında yönetim kurulu mevcut üye sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır ve toplantıda mevcut üyelerin ekseriyeti ile karar alabilirdi. Bu hüküm özellikle kanuni asgari sayıya uyarak kurulan, yani üç üyeli kurullar bakımından şöyle bir sakıncayı beraberinde getirmekteydi: Üç üyeli kurullarda toplantı yeter sayısı üye tam sayısı, karar yeter sayısı ise bu sayının ekseriyeti olan iki olmaktadır. Yargıtay anılan kararında ve sadece kooptasyona hasredilecek bir biçimde, yani kooptasyon söz konusu olduğunda, toplantı yeter sayısının tutulmamasına rağmen alınan tamamlama kararlarının da geçerli olacağına hükmetmiştir³⁵. Diğer bir ifadeyle Yargıtay kooptasyon bakımından,

³² Bkz. **Fahiman Tekil**, Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1998, s. 152 vd.; **Ersin Çamoğlu** (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, İstanbul 2009, N. 548; **Hasan Pulaşlı**, Yeni Şirketler Hukuku, Genel Esaslar, Ankara 2012, s. 575; **İsmail Cem Soykan**, Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul 2012, s. 100 vd.; **Ersin Çamoğlu** (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul 2014, N. 547b; **Kırca**, s. 423; **Mehmet Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2016, s. 235; **Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı**, Şirketler Hukuku, Bursa 2013, s. 370; **Akdağ-Güney**, s. 13 vd.

³³ Y. 11. HD. 08.02.1990 T., E. 1989/5478, K. 1990/708; 11. HD. 19.09.1991 T., E. 1991/2331, K. 1991/4669 ile 11. HD. 28.09.1992 T., E. 1991/2651, K. 1992/9311. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası)

³⁴ Y. 11. HD. 08.02.1990 T., E. 1989/5478, K. 1990/708. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası)

³⁵ Bkz. Y. 11. HD. 08.02.1990 T., E. 1989/5478, K. 1990/708. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası)

öğretinin aksine, toplantı yeter sayısını değil, karar yeter sayısını esas almakta ve karar yeter sayısına uyulduğu müddetçe alınan kooptasyon kararlarını da geçerli saymaktadır.

Yargıtay'ın öğretilerdeki görüşleri yumuşattığı söylenebilecek bir ikinci husus ise, genel kurulun tasvibi, onayı ile ilgilidir. İhtilafa konu somut olayda kooptasyon kararı, hemen arkasından toplanan bir genel kurulca tasvip edilmiş bulunmaktadır. Bu hususun kooptasyon kararına etkisi anılan kararın son paragrafında şu sözlerle ifade edilmektedir:

“Şu hale göre yönetim kurulunun gerikalan iki üyesi İrfan ile H. Doğaner'in ölen üye Hüseyin'in yerine sadece İlhan'ı geçici olarak tayin ettikleri, bu tayin kararının TTK'nun 315/f-1 maddesi hükmüne aykırı olmadığı, bir an için yönetim kurulu kararında bir sakatlık bulunduğu varsayılsa bile bu kararın 28.4.1987 tarihli Genel Kurul toplantısında tasvip edilmesinin şirketin iradesini açıklayan en yetkili organ olan Genel Kurul'un karara icazet verdiğini gösterdiği nazarı itibare alınarak davanın reddine karar verilmesi lazım gelirken haklı bulunmayan aksine düşüncelerle Genel Kurul kararının iptali cihetine gidilmesi bozmayı gerektirmiştir.”

Özellikle alıntılanan bu son paragrafta yapılan tespitlerden ise, şu sonucu da çıkarmak mümkün görünmektedir: Usulüne uygun olarak toplanmamış olsa da, bir genel kurulun toplanmış olması ve kooptasyon kararını onaylamış bulunması önceki “sakat” kooptasyon kararını da iyileştirebilecektir. Diğer bir ifadeyle Yargıtay, *obiter dictum*, toplantı (ve hatta karar) yeter sayısına ulaşamadığı hallerde dahi, kalan üye veya üyelerin genel kurul toplantıya davet edebileceği anlamına da gelebilecek bir hüküm kurmuş bulunmaktadır; usulüne uygun olarak toplanmamış olsa da, genel kurulun vereceği bir onayın ise, “sakat” kooptasyon kararını da iyileştireceğini, üstü kapalı da olsa, satır aralarında belirtmiş olmaktadır³⁶.

D. Değerlendirme

Yukarıda da görüldüğü üzere Türk Hukuku'nda öğretisi, kooptasyonu sadece basit sayısal eksiklikler bakımından kullanılabilir bir araç olarak görmek eğilimindedir. Bu manada öğretilerde, yönetim kurulunu seçmek yetkisinin genel kurula ait olduğu, kooptasyona yönelik hükmün yönetim kurulunun sadece “tam kadro” ile devam edebilmesi için öngörülmüş olduğu, yönetim kurulunun sayısal eksiklikler nedeniyle toplanamaz ve karar alamaz hale geldiği durumlarda, yani vasıflı sayısal yetersizlik halinde şirketin organsız kalacağı, organsızlığın ise ancak genel kurulun çağırılması ile ortadan kaldırılacağı ifade olunmaktadır. Her halükarda şirketlere, organsız kalma tehlikesinin bertaraf edilebilmesi adına Alman Hukuku'nda görüldüğü haliyle yedek üye seçimi gibi bir çözüm önerilmektedir. Yargıtay da, ilke olarak, aynı görüşü benimsemekle birlikte, konuya daha pragmatik yaklaşmakta ve karar yeter sayısının korunmuş olmasını yeterli görmekte ve hatta usulsüz dahi olsa, toplanabilmiş bir genel kurul kararının iyileştirici etkisi olabileceğini ifade etmektedir.

Ancak burada temsil olunan görüş uyarınca, TTK'nın yürürlüğü ile birlikte getirilen değişiklik ve yenilikler ışığında, kooptasyona yönelik hüküm daha özgür bir biçimde uygulanabilmelidir. Hatta; kanaatimizce, vaki boşalmalar

³⁶ Aynı yönde bir tespit için bkz. **Tekil**, s. 160.

neticesinde yönetim kurulunda geriye sadece bir üyenin kaldığı hallerde dahi, kooptasyonu uygulamak imkanını şirketlere tanımak gerekir. Bu sonuca ise, kooptasyon hükmünün amacı ve Kanun'un sistematiği dairesinde yürütülen bir yorum faaliyeti neticesinde varılmaktadır. Şöyle ki;

1. Kooptasyon Hükmünün Amacı

Yukarıda ele alındığı haliyle karşılaştırmalı hukuk tahlili göstermiştir ki, söze konu ülkeler yönetim kurulu üyeliklerinde yaşanan boşalmaları organ yokluğu düzleminde ele almakta ve, ya kooptasyona izin vermekte ve geriye tek üye kalsa dahi serbestçe uygulanmasına müsaade etmekte ya da kooptasyona yer vermeyerek ona alternatif olabilecek yedek üye seçimi ve mahkeme kanalıyla atama gibi yöntemleri tercih etmektedirler. Kooptasyona izin verilmeyen ülkelerde genel kurula ait seçim ve atama yetkisine saygı duyulduğu görülmektedir. Ancak kooptasyona alternatif teşkil eden yöntemlerde dahi şirket yönetim kurulunun sayısal eksiklik nedeniyle işlevsiz ve dolayısıyla şirketin organsız kalması engellenememektedir. Hukukumuzda kooptasyon hükmüne 865 sayılı Ticaret Kanunu'ndan bu yana yer verilmektedir ve alternatifi olabilecek yedek üye seçimi ve mahkeme kanalıyla atama türünde bir düzenlemeden de uzak durulmaktadır. Bu da gösterebilmektedir ki, Türk kanun koyucu organsızlık söz konusu olduğunda tercihini kooptasyondan yana kullanmaktadır.

Ancak uygulamada, kanun koyucunun tercihi ile oluşturulan ve devam ettirilen kooptasyon hükmü genel kurulun yetkilerine saygı çerçevesinde şimdiye kadar asla organ yokluğu düzleminde ele alınmamış, mevcut hükümlerin amacı ve kullanımı da, esasen karar alma yeteğini kaybetmemiş bir yönetim kurulunu esas sözleşmede yazılı üye sayısını tamamlamaya zorlamaktan, bu yönde bir imkan bahşetmekten ibaret kalmıştır. Halbuki yönetim kurulu tam sayıda da olsa, üyelerin mazeretleri gereği toplantıya icabet etmemeleri hali ortaya çıkabilmekte ve buna rağmen kurullar işlemekte ve kararlar alabilmektedir. Diğer bir ifadeyle, Türk öğretisi ile Yargıtay içtihadındaki çelişki şu soru ile özetlenebilmektedir: Acaba bir yönetim kurulu üyesinin, örneğin, istifası ile toplantılara mazereti gereği sıklıkla icabet edememesi arasında ne gibi bir nitelik farkı vardır ki, kanun, ilkinde sayının tamamlanmasını emretmiş olsun, diğerinde ise, bu yönde bir müdahaleye gerek duymasın? Kanaatimizce kooptasyon hükmünün varlık sebebinin, tamamlanmasa da işlemeye devam edebilecek yönetim kurullarının tamamlanması olarak görülmemesi gerekir. Çünkü yönetim kurulu ölüm, istifa gibi haller dışında da, zaten, her zaman için tam sayı ile çalışmamaktadır, böyle bir zorunluluk da bulunmamaktadır. Bu yönde bir anlayış kooptasyon imkanını öngören TTK'nın 363. maddesini de işlevsiz ve kadük bırakmaktadır.

Karşılaştırmalı hukuk tahlilinde de görüldüğü üzere, alternatif bir düzenlemenin ve alternatif bir hukuk politikası tercihinin yokluğunda, kooptasyon hükmünün amacı yönetim kurulunu tam sayıya ulaştırmak değil, şirketi organsız bırakmamak olmalıdır. Halbuki Türk Hukuku'ndaki genel eğilim kooptasyon hükmü ile organsızlık meselesini çözmekte, problemin çözümünü yasada yer almayan yedek üye gibi başka müesseseler üzerinden aramaktadır; her halükarda şirketin organsız kalmasını takip eden süreçte mahkeme tarafından atanacak bir kayyımın çağrısıyla toplanacak bir genel kurulda alınacak bir karar ile sorunun çözümü zorlanmaktadır. Halbuki Alman Hukuku'nda da değinildiği üzere, genel kurul her istenilen anda toplanabilecek ve daha az masraflı bir enstrüman değildir. Diğer bir ifadesiyle Türk Hukuku'nda organsızlık

meselesini daha az masrafla çözebilecek bir araç halihazırda vaz edilmişken, bu imkandan, genel kurulun yetkilerine saygı gerekçesiyle istifade edilmemekte ve şirketler anılan sorunun çözümü için yasadaki yer almayan alternatiflere muhtaç bırakılmaktadırlar. Anılan alternatiflerin sorun çözme yeteneği ise, yukarıda Alman Hukuku bahsinde de gösterilmeye çalışıldığı üzere, sınırlıdır.

2. Sistematik Yorum

Kooptasyona yönelik hükmün amacının organsızlığın engellenmesi olduğu sistematik bir yorum yöntemi ile de ortaya konabilmektedir. Şöyle ki, anonim şirketlerde organ yokluğunu düzenleyen TTK’nın 530. maddesi, selefi niteliğindeki eTTK’nın 435. maddesinin aksine, artık organ yokluğunun kabulü için “uzun süre” şartını getirmektedir³⁷. Anılan hükmün birinci fıkrasına göre, şirketin yönetim kurulu da dahil kanunen gerekli organlarından birinin *uzun süreden beri* mevcut olmaması halinde, ancak bu halde, şirketin feshine karar verilebilmektedir. Bu noktada akla şu soru gelir: Acaba kanun koyucu, örneğin vasıflı sayısal eksiklik nedeniyle artık toplanamaz ve karar alamaz duruma gelmiş bir yönetim kurulunda dahi, uzun süre beklenmesini mi istemektedir? Yoksa aynı kanun koyucu acaba sayısal eksiklik meselesinin kooptasyon yöntemi ile çözülebileceğini düşünmüş olduğu için, sadece pat durumlarına, yani kilitlenme hallerine has bir biçimde ve bu kilitlenme halinin devamlılığı şartıyla mı organ yokluğuna ve devamla şirketin feshine karar verilmesini istemektedir? TTK’nın konu ile ilgili 530. maddesinin gerekçesi incelendiğinde görülmektedir ki, kanun koyucu ikinci soruyu olumlamaya daha yakındır. Diğer bir ifadeyle kanun koyucu, sayısal noksanın kooptasyon yoluyla giderilebileceğini ve organ yokluğuna yol açmayacağını düşünmüş olabilir. Gerekçede açıkça belirtildiği üzere, TTK ile getirilen “uzun süre” kıstası mutlak şartlardandır³⁸ ve “*yönetim kurulu üyelerinin istifaları ile kurulun boşaldığı ve yerlerini doldurma imkanının kalmadığı hallerde yönetim organının mevcut olmadığı sonucuna varılmalıdır.*” Görüldüğü üzere kanun koyucu üyeliğin değil, kurulun boşaldığı bir halden bahsetmektedir. Alıntılanan kısmın mefhumu muhalifinden, kurulun boşalmadığı hallerde boşalan yerlerin kooptasyon ile doldurulabileceği ve bu şekilde organ yokluğu sonucunun da engellenebileceği sonucu çıkarılabilmektedir.

Yine gerekçede belirtildiği üzere, “uzun süre” kıstasının getirilmesi kötüye kullanmaların önüne geçmek şeklinde bir amaca da sahiptir. Bilinmektedir ki, öğreti ve Yargıtay’a kısmen hakim olan görüş nedeniyle şimdiye kadar uygulamada, bir kişinin istifası ile şirketi organsız bırakmak, şirket içi ve fakat şirketin işleyişi ile ilgisi olmayan sürtüşmeler nedeniyle ve sırf şirketi organsız bırakmak adına istifa etmek mutlak bir yöntem halini almıştır. Kanaatimizce kanun koyucu, kooptasyon hükmü ile organ yokluğu maddesinin birleşimi üzerinden yeni dönemde bu yolu da kapatmak istemiş olabilir.

Kooptasyon hükmünün TTK döneminde farklı yorumlanabilmesine temel teşkil eden tek hüküm organ yokluğunu düzenleyen hüküm ve bu hükme ait gerekçe de değildir. Yukarıda da ifade olunduğu üzere mevcut öğreti, esasen,

³⁷ Bkz. **Kendigelen**, s. 432.

³⁸ *Kendigelen*’e göre organ yokluğunun ne kadar devam ettiğinin bir önemi bulunmamaktadır; çünkü mahkeme durumun kanuna uygun hale getirilmesi için zaten bir süre verecektir. Bkz. **Kendigelen**, s. 433.

TTK m. 363 ile onun seleflerinde geçen “yönetim kurulu” ifadesinden yola çıkmakta ve kooptasyon için, toplanabilen ve karar alabilen bir “kurulun” gerekli olduğuna savunmaktadır. Halbuki, yeni dönemde Kanun, anonim şirket yönetim kurullarının tek kişiden dahi oluşabileceğini ifade etmektedir. Bu hüküm bir yanıyla yasada geçtiği yere bağlı olarak “kurul” kelimesini göreceli hale getirmektedir; yani artık yasada geçen kurul ifadeleri mutlaka kurulu değil, üye veya üyeleri de ifade edebilecektir. Diğer yanıyla anonim şirketlerin tek bir yönetim kurulu üyesinin dahi olabileceği hükmü, kanun koyucunun zihninde yer alan “model” anonim şirkette, bir kişinin dahi gerekli yönetim ve temsil işlerinin üstesinden gelebileceğini ifade edebilecektir. Bu noktada kooptasyon dolayısıyla şu soru akla gelir: Acaba tek başına yönetim ve temsil işlerinin altından kalkabileceği düşünülen bir yönetim kurulu üyesi, şirketin organsız kalmasını engellemek maksadıyla ve geçici bir süreyle -ki bu süre, olağan genel kurulun her sene en az bir defa toplanması zorunluluğu göz önünde bulundurulduğunda, bir yıldan fazla olamayacaktır- yeni bir üye seçimini yapmamalı mıdır, yapmamalı mıdır? Fransız Hukuku’nun tahlili göstermiştir ki, orada yasal asgari sayının altına düşülmediği sürece kooptasyona izin verilmektedir. Bu iznin temelinde de yasal asgari sayıyı sağlayan bir kurulun yasanın öngördüğü işleri de yapmaya ehil olduğunun kabulü yatmaktadır. Öyleyse, kanaatimizce, Türk Hukuku’nda da, tek kişi kalan kurullarda dahi, boşalan üyeliklerin kooptasyon yoluyla tamamlanmasına izin vermek, sona kalan tek üyenin kooptasyon hükmünü uygulamaya ehil olduğunu kabul etmek gerekir.

Bu noktada Türk ve İsviçre öğretisinde geride kalan yönetim kurulu üye veya üyelerine karşı, bunların yapacakları tercihler dolayısıyla bir güvensizlik hissedilmektedir. Ancak bu güvensizlik de kanaatimizce yersizdir; çünkü uygulamada genel kurulca seçilen yönetim kurulu üyeleri de mevcut yönetim kurulu üyelerinin belirlediği bir gündemle toplanan bir genel kurulda belirlenmekte ve çoğu zaman aynı kişilerin önerdiği isimler yönetim kurulu üyeliğine seçilmektedir. Şirketler büyüdükçe, ortak sayısı arttıkça, yönetim kurulunun üye önerisi de neredeyse zorunlu hale gelmektedir. Çünkü yönetim kurulu üyeleri şirketin idaresi ve temsili bakımından kimlerin uygun aday olabileceğini genel kuruldan çoğu zaman daha iyi takdir edebilmektedirler³⁹. Diğer bir ifadeyle genel kurulun yönetim kurulunu seçmek yetkisi, *filen*, mutlak değildir ve Kanun’un kooptasyona yönelik hükmü bu açıdan da bir istisna hükmü olarak görülebilir.

Yeni dönemde anonim şirket yönetim kurullarının tek kişiden oluşabilecek olması yanında üst yönetim ve gözetim yetkileri hariç, şirketin idaresi ve temsilinin delege edilebilecek olması da kanaatimizce, sistematik yorumda hesaba katılması gereken hususlardandır. Ekonomik hayatın gerçeklerine uygun olarak ülkemizde yönetim kurulunun sayısal çokluğu ve işlevi de göreceli hale gelmiştir. Yönetim kurulları çoğu zaman üst politikaları belirledikten sonra sadece gözetim ve denetim görevi ile iştigal etmektedir. Bu çerçevede, vasıflı dahi olsa, yaşanan sayısal eksikliklerde yönetim kurulunun kalan üye veya üyelerinin elinden kooptasyon imkanını almak ve kısıtlamak ve onları tek çıkar yol olarak, genel kurulu da artık toplantıya çağıramayacakları için, mahkeme kanalıyla kayyım atanması ve atanan kayyımın sırf bu gündemle genel kurulu toplamasına mecbur etmek, kanaatimizce, şeklin esasın önüne çıkarılmasıdır.

³⁹ Bkz. **Tanner**, OR 698, N. 104 ile **Katja Roth Pallenda**, Organisation des Verwaltungsrates, Zürich 2007, N. 209.

Bu anlayış ise, şirket işleyişini gereksiz yere sekteye uğratabilecek ve şirkete gereksiz masraflar yükleyebilecektir. Halbuki bir kişi dahi kalmış olsa ve ona, üye sayısını önce ikiye çıkarmak imkanı tanınsa, sonrasında sayı arttıkça ittifak veya ekseriyet ile atanacak diğer üyeler üzerinden de geçici olarak bu imkana yer verilse, şirketin günlük işlerine çok da etki etmeyen sayısal azlık bertaraf edilebilir. İsviçre uygulaması da göstermektedir ki, yönetim kurulunun sayıca azalması, temsil yetkisi kullanılabilirdiği ölçüde ve süreçte, “sineye” çekilebilmektedir. Bu noktada unutulmamalıdır ki, yönetim kurulunun kalan üye veya üyelerince seçilen üyeler de tüm yükümlülük ve sorumlulukları ile yönetim kurulu üyesi olmuşlardır ve genel kurul onayına sunulacaklardır. Diğer bir ifadeyle bu kişilerden de özenli, sadık bir yönetim bekleneciktir; aksine bir tutum ise sorumluluklarına yol açacaktır. Bu yönüyle de kooptasyon yoluyla seçilen üyelere karşı hissedilen güvensizlik yersiz kalmaktadır.

Bu noktada pratik bir işlevi bakımından da kooptasyon müessesesine değinmek gerekir. Bilindiği üzere anonim şirketlerde kontrolü değiştirecek ölçüde bir hisse devrini takip eden süreçte yeni pay sahipleri kendi yönetim kurulu üyeleri ile çalışmak istemektedirler. Bu halin temini için ise, bir yol, kapanış günü hisseler henüz teslim edilmeden “eski” pay sahiplerinin genel kurulu toplaması ve “yeni” pay sahiplerinin gösterdiği adayları yönetim kuruluna seçmeleridir⁴⁰. Ancak bu yöntem kapanış günü uygulanması hasebiyle oldukça stresli olabilmektedir; özellikle çağrılı toplanılacak genel kurullarda genel kurul planlamasına ayrıca bir vakit ve mesai harcanması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bir diğer yöntem ise, anılan kooptasyon hükmünün uygulanması ile tek tek istifa eden her bir eski üye yerine kalan üye veya üyelerce “yeni” pay sahibinin gösterdiği adayların seçilmesidir. Diğerine nazaran daha az stres ve masraflı bu yöntem şimdiye kadar öğretilen mevcut görüşler nedeniyle ancak sınırlı bir biçimde uygulanabilmiştir.

Bu noktada yeni dönemde kooptasyon müessesesinin daha özgürce uygulanabilmesini mümkün kılacak iki hususu daha, son olarak, belirtmek gerekir:

Bilindiği üzere TTK öncesi dönemde şirket genel kurulları murakıplar tarafından da toplanabilmekteydi. Ancak TTK murakebe sistemini kaldırdığı gibi, yerine kısmen kaim olan bağımsız denetçilerin de bu yönde bir yetkisi bulunmamaktadır. Bu yönüyle eski öğretinin devamı halinde, en fazla iki üyeden oluşan yönetim kurullarına sahip şirketler bakımından ölüm veya istifa halinin şirketin organsızlığı ile sonuçlanacak olmasının kabulü zorunluluk arz edecektir. Bu hallerde, şirket genel kurulu bir pay sahibinin başvurusu üzerine, en erken mahkemenin atayacağı bir kayyım vasıtasıyla toplanabilecektir. Bu çözüme ise masraflı olabileceği gibi, kısa bir süre de almayacaktır.

Yine belirtmek gerekir ki, yeni dönemde Yargıtay, henüz kooptasyona yönelik yeni bir karar almamış olsa da, yönetim kurullarının görev ve işleyişine yönelik bir tavır değişikliğinin işaretlerini ilk kararlarında vermeye başlamıştır⁴¹.

⁴⁰ Hisse devrinden sonra yeni pay sahiplerinin iştiraki ile genel kurulun toplanması ve yönetim kurulunun tayini de TTK m. 198/1 ve 2 hükümleri dolayısıyla hemen mümkün olamamaktadır. Anılan hükümler gereği hisse devrinin sicile bildirilmesi gerekirken, bildirim tescil ve ilanına kadar geçen süre zarfında paya ait oy hakkı donmaktadır.

⁴¹ Yargıtay yeni dönemde, yönetim kurullarının süresi bitmiş olsa da, olağanüstü ve acil durumlar için idare ve temsil görevlerine devam edeceğine hükmetmiştir. Diğer bir ifadeyle süre bakımından işlevsiz kalmış bir kurul işlemeye devam edebilecektir. Bkz. Y.

III. SONUÇ

Yukarıda arz ve izah olunan sebeplerden ötürü işbu çalışma kapsamında kooptasyon hükmünün, ölüm, istifa ya da 363/2'de sayılan nedenlerden kaynaklanan boşalmalardan sonra geride tek bir yönetim kurulu üyesinin kaldığı veya toplantı ve karar nisaplarına ulaşılamadığı hallerde de kullanılabilmesi hususu önerilmektedir. Bu hallerde kalan tek üye ikinci bir üyeyi seçebilir. Bu üyenin görevi kabul etmesi üzerine, iki üye birlikte üçüncü bir üyeyi seçebilir ve bu şekilde devam edilerek esas sözleşmede öngörülen yönetim kurulu üye sayısına yeniden ulaşılabilir. Karşılaştırmalı hukuk tahlili ve Yasa'nın sistematik yorumu göstermiştir ki, kooptasyon hükmünün amacı şirketin organsız kalmasının engellenmesidir. Şimdiye kadar öğretilde dile getirilen çekinceler, uygulamada kötüye kullanmaların önünü açmış, şirketlerin organsız kalmasını engelleyememiş ve kanaatimizce, en geç TTK'nın yürürlük tarihi itibariyle daha da tartışılır hale gelmiştir. Çünkü yeni dönemde Kanun, tek üyeli kurullara dahi izin vermekte, organ yokluğu meselesini uzun süreye tabi kılarak esasen organın kilitlenmesi hallerine hasretmektedir. Yine genel kurulun toplanmasındaki zorluklar ve hisse devirleri açısından öngörülebilecek pratik mülahazalar dolayısıyla da mevcut uygulama üzerinde yeniden düşünmek yerinde olacaktır.

De lege lata bu sonuca ulaşmış olmakla birlikte *de lege ferenda* şu öneriyi de ayrıca getirmek isteriz: Yukarıda karşılaştırmalı hukuk tahlilinde de gösterilmeye çalışıldığı üzere, kooptasyon müessesesinin kabul gördüğü ülke hukuklarında ayrıntılı bir düzenlemeye gidildiği ve özellikle pay sahiplerinin mağduriyetlerinin önüne geçmek adına kooptasyon yoluyla seçilen üyelere itiraz gibi birtakım ek önlemlerin alındığı görülmektedir. Bu manada işbu çalışma kapsamında kooptasyon hükmünün ilk fırsatta geliştirilerek korunması ve özellikle Amerikan Hukuku'nda ele alındığı haliyle ekseriyetin kaybolması neticesinde kooptasyona başvurulduğu durumlarda pay sahiplerine mahkeme nezdinde bir itiraz hakkı tanınması önerilmektedir. Bu minvalde TTK'nın 363. maddesinin şu şekilde yeniden tanzim edilmesi üzerinde düşünülebilir; mevcut düzenlemeyle farklılık arz eden kısımların altı çizilidir:

"363-(1) 334 üncü madde hükmü saklı kalmak üzere, herhangi bir sebeple bir veya birden fazla üyelik boşalırsa, kalan üye veya üyeler, kanuni şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurul onayına sunarlar. Birden fazla üyeliğin boşaldığı hallerde bu yolla seçilen üyeler, üyeliğin kabulünü müteakip, kabul sırasına göre diğer üyelerin seçimine iştirak ederler. Bu yolla seçilen üye veya üyeler, onaya sunuldukları genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanmaları halinde seleflerinin sürelerini tamamlarlar.

(2) Yönetim kurulu üye tam sayısının ekseriyetinin üytilirdiği hallerde yapılan seçimlerde her bir pay sahibinin mahkemeye müracaat hakkı saklıdır. Bu yönde bir müracaat olması halinde mahkeme, yönetim kuruluna seçilen üyelerin onayı, onaylanmamaları halinde yerlerine yeni üye seçilmesi gündemiyle bir genel kurulun toplanmasına karar verebilir. Mahkemenin kararı kesindir.

11. HD., 25.02.2014 T., E. 2012/13135 ve K. 2014/3515 no'lu kararı. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası) Kanaatimizce vasıflı sayısal yetersizlik halinin giderilmesi için kalan üyelerce yapılacak atamalar da bu manada olağanüstü ve acil durumlardan sayılabilir ve süre değil ama sayısal noksan yüzünden işlevsiz kalmış kurullara da, kooptasyon veya genel kurul çağrısı ile sınırlı kalacak bir biçimde, işlemeye devam etmek imkanı tanımlabilir.

(3) Yönetim kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilir veya ehliyeti kısıtlanır ya da bir üye üyelik için gerekli kanuni şartları yahut esas sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybederse, bu kişinin üyeliği, herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer.”

KAYNAKÇA

- Akdağ-Güney**, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2016.
- Arslanlı Halil**, Anonim Şirketler II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960.
- Bahtiyar Mehmet**, Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2016.
- Baumann Lorant, Roman**, Der Stiftungsrat – Das oberste Organ gewöhnlicher Stiftungen, Zürich 2009.
- Berger Lukas**, HregV 90, Stämplis Handkommentar, Bern 2013.
- Bilgili Fatih /Demirkapı Ertan**, Şirketler Hukuku, Bursa 2013.
- Böckli Peter**, Schweizer Aktienrecht, Zürich 2009.
- Büggel Anneliese**, Gesellschaftsrecht in den Ländern der Europäischen Gemeinschaft, Düsseldorf 2010, s. 52 (Çevrimiçi: http://www.boeckler.de/pdf/p_ah_ar_11.pdf adresinden ulaşılabilir.) (16.12.2016)
- Çamoğlu Ersin** (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul 2014.
- Çamoğlu Ersin** (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, İstanbul 2009.
- Çevik, Orhan Nuri**, Anonim Şirketler, Ankara 1988.
- Domanıç Hayri**, Anonim Şirketler, İstanbul 1978.
- Forstmoser Peter /Meier-Hayoz, Arthur /Nobel Peter**, Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.
- Henssler Martin/Strohn Lutz**, § 104 AktG, Gesellschaftsrecht, 3. Auflage, 2016.
- Homburger Eric**, OR 707, Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, 5. Teil, Die Aktiengesellschaft, Zürcher Kommentar, Zürich 1997.
- Hüffer Uwe/Koch Jens**, § 101 AktG, Aktiengesetz, 12. Auflage, 2016.
- İmregün Oğuz**, Anonim Ortaklıklar, Ankara 1989.
- Kendigelen Abuzer**, Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, İstanbul 2012.
- Kırca İsmail** (Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat), Anonim Şirketler Hukuku, Cilt I, Ankara 2013.
- Kunz, Peter V.**, Kognition der Handelsregisterämter bei Eintragungen von GV-Beschlüssen, Entwicklungen im Gesellschaftsrecht X, Zürich 2015.
- Marxer Florian**, Die personalistische Aktiengesellschaft im liechtensteinischen Recht, Zürich 2007.
- Pallenda, Katja Roth**, Organisation des Verwaltungsrates, Zürich 2007.
- Palmiter, Alan R.**, Corporations, 6. Bası, 2009.
- Pulaşlı Hasan**, Yeni Şirketler Hukuku, Genel Esaslar, Ankara 2012.

Scherrer Urs, *Wie gründe und leite ich einen Verein?*, 12. Auflage, Zürich 2009.

Soykan, İsmail Cem, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, İstanbul 2012.

Spindler Gerald/Stilz Eberhard, § 104 AktG, *Aktiengesetz*, 3. Auflage, 2015.

Tanner Brigitte, OR 705, *Zürcher Kommentar Bd./Nr. V/5b*, Zürich 2003.

Tekil Fahiman, *Anonim Şirketler Hukuku*, İstanbul 1998.

Teoman Ömer, *Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları I*, *Ticaret Sicili Memuru'nun TTK m. 315, f. 1 Uygulamasındaki Denetim Yetkisi*, *Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim – Cilt II*, 1982-2001, İstanbul 2001, s. 294-307.

von Büren, Roland /Stoffel, Walter A. /Weber, Rolf H., *Grundriss des Aktienrechts*, Zürich 2011.

Watter Rolf/Maizar Karim, *Aktionärsdemokratie – Über erweiterte Zuständigkeiten der Generalversammlung und Erleichterungen bei der Stimmrechtsausübung in schweizerischen Aktiengesellschaften*, *Grundfragen der juristischen Person*, *Festschrift für Hans Michael Riemer zum 65. Geburtstag*, 2007, s. 403-432.